

Akademia Górniczo-Hutnicza
im. Stanisława Staszica w Krakowie.
Wydział Informatyki, Elektroniki i Telekomunikacji

Sensory w aplikacjach wbudowanych

SPRAWOZDANIE

Rok I, Systemy wbudowane, Elektronika i Telekomunikacja IIst.

Temat: Moduł z sensorami oparty na procesorze STM32F103, zgodny z wyprowadzeniami Mikrobus™

Zespół:

1. Mateusz Kozyra
2. Mirosław Wiącek
3. Radosław Sajdak

Oceny indywidualne:

- 1.
- 2.
- 3.

Data oddania sprawozdania:

Ocena sprawozdania:

Uwagi prowadzącego zajęcia:

Informacje dodatkowe:

Spis treści

1. Wstęp	3
1.1. mikroBUS™	3
1.2. STM32F103	4
1.3. STS30	4
1.4. BMP280	5
1.5. MQ2	5
1.6. Makefile	5
1.7. Github	5
2. Wykonanie projektu	7
2.1. Projekt płytki	7
2.1.1. Schemat	7
2.1.2. Layout	13
2.1.3. Popelnione błędy oraz wykonane przeróbki	13
2.2. Oprogramowanie	14
2.2.1. Biblioteki peryferiów	14
2.2.2. API	14
2.2.3. Niewykorzystane możliwości	14
2.2.4. System kontroli wersji	14
3. Prezentacja działania	15
4. Wnioski	17

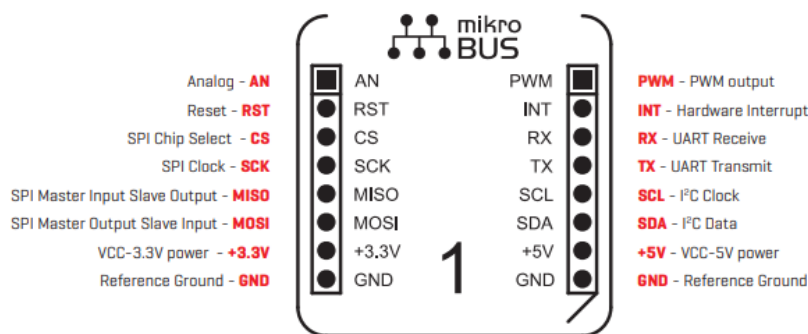
1. Wstęp

Założeniem projektu, było stworzenie modułu sensora, zgodnego ze standardem mikroBUS™. Zespół, korzystając z okazji na zdobycie nowych umiejętności, zdecydował się rozszerzyć założenia projektowe o dwa dodatkowe sensory (co daje łącznie trzy układy pomiarowe na jednej płytce). Układy te, komunikują się z mikroprocesorem STM32F103 znajdującym się na tej samej płytce. W procesorze, dane są przetwarzane, nakładając dodatkową warstwę abstrakcji dla obsługi sensorów. Z płytką, można komunikować się przy użyciu interfejsu UART. Dodatkowym założeniem projektu, było różne podejście do tworzenia oprogramowania, każdego z członków zespołu. Zdecydowano, że jeden będzie tworzyć kod, testując go z mikroprocesorem STM32F4, kolejny bezpośrednio na wykonanej płytce, a ostatni, bez bezpośredniej styczności ze sprzętem. Podejście to, pozwoliło spojrzeć na projekt z innej perspektywy, jak gdyby zespół był większy i rozproszony. Cały proces tworzenia był kontrolowany przy użyciu platformy Github, pozwalającej na wygodną kontrolę wersji oraz dyskusję nad kolejnymi zmianami w kodzie. W niniejszym sprawozdaniu, skupiono się przede wszystkim na procesie tworzenia modułu oraz popełnionych błędach, nie pomijając krótkiego wstępu teoretycznego. Całość, zakończona jest wnioskami na temat procesu oraz zdobytych umiejętności.

1.1. mikroBUS™

MikroBus™ jest standardem definiującym układ gniazd oraz wyprowadzeń na płytce, zawierającej układ scalony (np. sensor). Standard opisuje również dokładne wymiary płytki, a także narzuca warstwę nadruków na płytce. Założeniem mikroBUS™, jest umożliwienie szybkiego i łatwego rozbudowywania układów na rzecz prototypowania. Dostarczane przez wielu producentów płytki z gotowymi gniazdami, pozwalają w prosty sposób uruchomić dowolny sensor, a następnie stworzyć dla niego oprogramowanie. Tym samym, mikroBUS™ okazuje się świetną alternatywą dla niestabilnych płytek stykowych. Na rysunku 1.1 przedstawiono zdefiniowany w standardzie pinout.

Ze względu na zmienione założenia projektu, stworzona płytka zgadza się ze standardem co do wyprowadzeń i wymiarów, jednak nie posiada naniesionych nadruków. Wynika to wprost z braku miejsca, na płytce. Dodatkowo, kilka sensorów na jednej płytce, również nie jest zgodne ze standardem.

Rys. 1.1. Specyfikacja wyprowadzeń mikroBUS™[1]

1.2. STM32F103

Do stworzenia projektu, wybrano procesor STM32F103C8 z rdzeniem ARM®Cortex®-M3. Wybór, podyktowany był przede wszystkim dostępnością, ponieważ układ ten, w obudowach LQFP48 znajdował się w prywatnych zasobach zespołu. Obecnie, na rynku dostępne jest niewiele procesorów, a części elektroniczne są drogie. Z tego powodu, zdecydowano się korzystać z tego, co było dostępne. Nie oznacza to jednak, że procesor ten był pod jakimkolwiek względem ograniczający. Najistotniejszymi z jego cech są:

- 2 interfejsy I²C
- 3 interfejsy USART
- 2 interfejsy SPI
- Zasilanie 2.0 - 3.6V
- Zewnętrzny zegar 4 - 16MHz
- 12-bitowe, wielokanałowe przetworniki A/D

Układ, programowany jest przy użyciu interfejsu SWD oraz programatora ST-link. Fakt ten, znacząco ułatwił wykonanie działającego układu. Ze względu na przyjęte założenia i wybrane sensory, wybrany procesor bardzo dobrze wpasowywał się w projekt. Dla wykonania oprogramowania, istotne były również dostarczone przez ST biblioteki oraz oprogramowanie STM32CubeMX, wprowadzające wysoki poziom abstrakcji w tworzeniu oprogramowania. Pozwoliło to uniknąć często czasochłonnego, ręcznego pisania do rejestrów procesora, w celu konfiguracji peryferiów. Były również momenty, w których HAL okazał się problemem, co wspomniane zostało w dalszej części sprawozdania.

1.3. STS30

Krótki opis sensora Mirka

1.4. BMP280

Krótki opis sensora Matiego

1.5. MQ2

Krótki opis sensora Matiego

1.6. Makefile

Jak wspomniano we wstępie, jednym z założeń, było tworzenie oprogramowania równolegle, na dwóch różnych procesorach. STM32F1 i STM32F4. Procesory te, należąc do zupełnie różnych rodzin, korzystają z innych bibliotek, a do ich konfiguracji niejednokrotnie wymagane są różne kroki. Z tego powodu, w projekcie wykorzystano program *Make*. Pozwala on, na podstawie pliku konfiguracyjnego *makefile*, zdefiniować sposób kompilacji oraz ścieżki bibliotek wykorzystywanych przez kod. Narzędzie to, jest stosunkowo proste w konfiguracji, a jej przykłady są ogólnodostępne w internecie. Dodatkowym argumentem przemawiającym za jego wykorzystaniem, była chęć jego przetestowania w praktyce.

1.7. Github

Github, to serwis internetowy pozwalający przechowywać projekty z wykorzystaniem systemu kontroli wersji. Korzysta on z systemu Git opublikowanego na licencji GNU GPL 2 (wolne i otwarte oprogramowanie). System ten, jest obecnie wykorzystywany przez wielu programistów, a jego znajomość często wymagana jest przez pracodawców. Github, poza kontrolą wersji, dostarcza wygodne i przejrzyste środowisko w przeglądarce, pozwalające programistom na np. przegląd kodu współpracowników. Fakt ten, został wykorzystany podczas tworzenia projektu. Pozwoliło to nie tylko na poprawienie jakości tworzonego oprogramowania, ale również skonfrontowanie różnych podejść do współpracy nad kodem.

2. Wykonanie projektu

2.1. Projekt płytki

2.1.1. Schemat

Projekt płytki, naturalnie rozpoczęto od wykonania schematu ideowego. W tym celu przyjęto następujące założenia:

- Układ, musi być zasilany zewnętrznie (5V oraz 3.3V)
- Wykorzystany zostanie konwerter UART-USB
- Układ, będzie można wyłączyć tranzystorem, sterującym przetwornicami
- Wykorzystany zostanie zewnętrzny generator

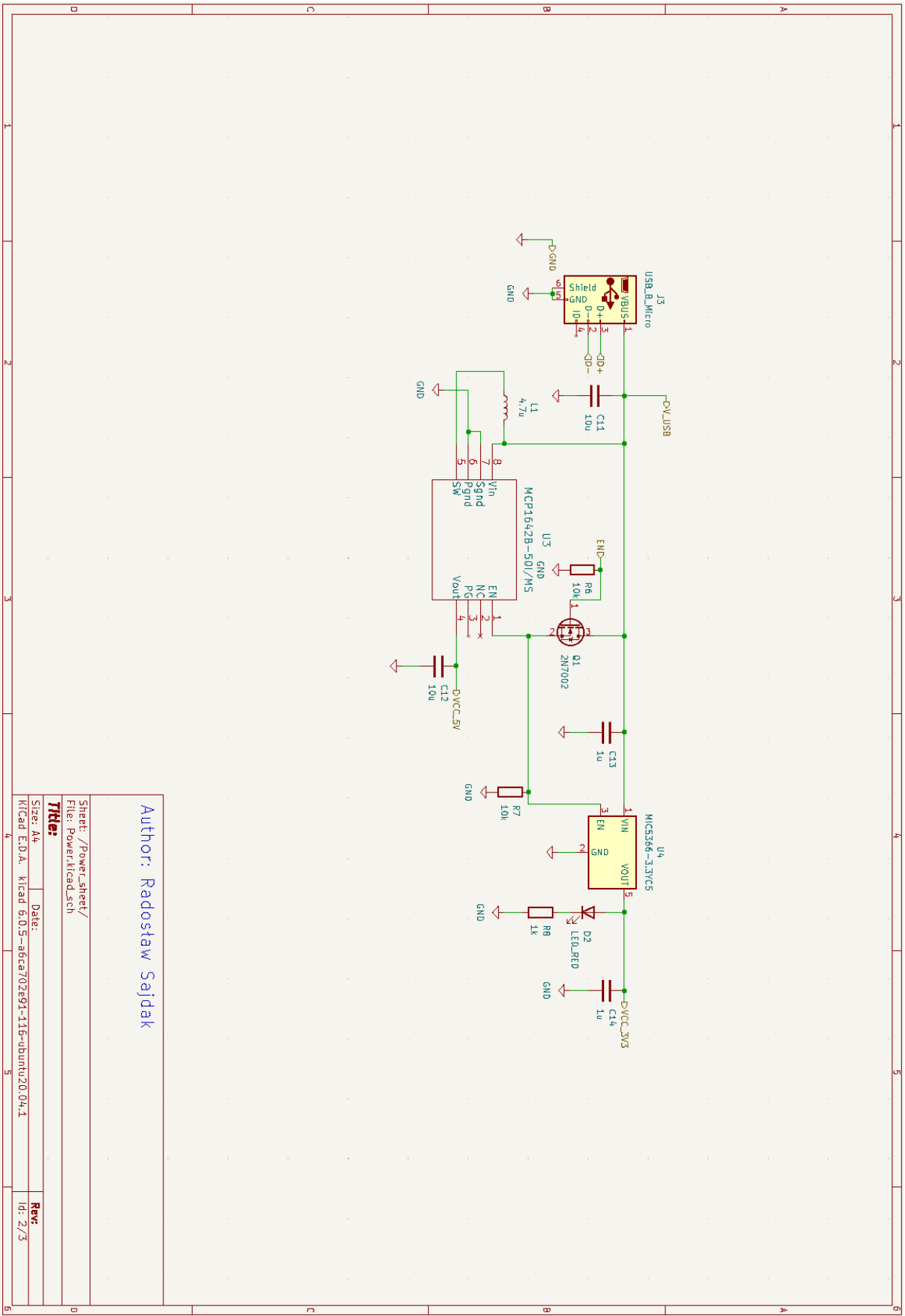
Według standardu mikroBUS™, płytka zasilana jest przez układ w który jest wpięta. Często jest to zasilanie procesora, na którym tworzone jest oprogramowanie. Ponieważ w opisywanym projekcie, wykorzystany został procesor, oraz trzy sensory (w tym jeden pracujący z napięciem 5V), zdecydowano się na zasilanie zewnętrzne. Miało ono zminimalizować prawdopodobieństwo nieprawidłowej pracy układu. Jednocześnie, czujnik MQ2 pobierając setki mA prądu, mógłby uszkodzić przetwornicę układu w który została wpięta płytka. Najprostszym rozwiązaniem, było wyprowadzenie portu USB i zasilanie z niego układu. Zwrócono uwagę na fakt, że USB w komputerach, nie ma stabilnego napięcia 5V, a często wręcz 4.7-4.8V. Jest to zachowanie zdefiniowane w standardzie USB 2.0 [2] w rozdziale 7. Z tego powodu, należało wykorzystać regulator napięcia.

Wybór tego i wszystkich kolejnych komponentów, podyktowany był w dużej mierze dostępnością na rynku. Kolejnym kryterium, były parametry układu, opisywane w dostarczanych przez producentów dokumentacjach. Jako układ do zasilania sensora MQ2, wykorzystano przetwornicę typu BOOST - MCP1642 o wyjściowym napięciu właśnie 5V. Pozwoliła ona na stabilne zasilenie czujnika. Jej ważną cechą, jest maksymalny prąd na wyjściu, o wartości 800mA. Wysoki prąd jest tutaj niezbędny, ponieważ zasilanie wspomnianego czujnika wymaga nawet 200mA prądu stałego. Do zasilania reszty elementów, wykorzystano regulator LDO MIC5365 o wyjściowym napięciu 3.3V. Gwarantowany prąd wyjściowy regulatora to 150mA, co jest wartością wystarczającą do zasilenia reszty elementów z zapasem. Całość, z założenia włączana miała być tranzystorem NMOS 2N7002. Bramka tego tranzystora, połączona jest z

pinem RESET standardu mikroBUS™, pozwalając użytkownikowi wyłączyć układ. W przypadku tego elementu, pojawiły się dwa błędy, wymagające przerobienia gotowej płytki. Problem, szerzej opisano w podrozdziale 2.1.3.

Schemat oraz layout, wykonane zostały w programie KiCad. Opensourcowym oprogramowaniu dla różnych systemów operacyjnych. Program ten, umożliwia podział schematu na bloki, co wykorzystano przenosząc sekcję zasilania do osobnego schematu. Na schemacie 2.1 przedstawiono całą, wspomnianą sekcję. Zasilanie, doprowadzone jest z USB do obu przetwornic. Gdy procesor jest zasilony, a więc działa przetwornica 3.3V, włączona zostaje czerwona dioda LED. Widoczny na schemacie rezystor R10, nie jest uwzględniony w layoucie i został dołożony ręcznie do płytki. Więcej na ten temat, opowiada podrozdział 2.1.3.

Na schemacie, widoczna jest również znacząca ilość kondensatorów. Zostały one dodane do schematu, jako wskazane przez producenta jako konieczne dla poprawnego działania układów. Bardzo istotny jest również rezystor R7, gwarantujący ustalony stan niski po wyłączeniu tranzystora.

Rys. 2.1. Schemat części zasilającej moduł

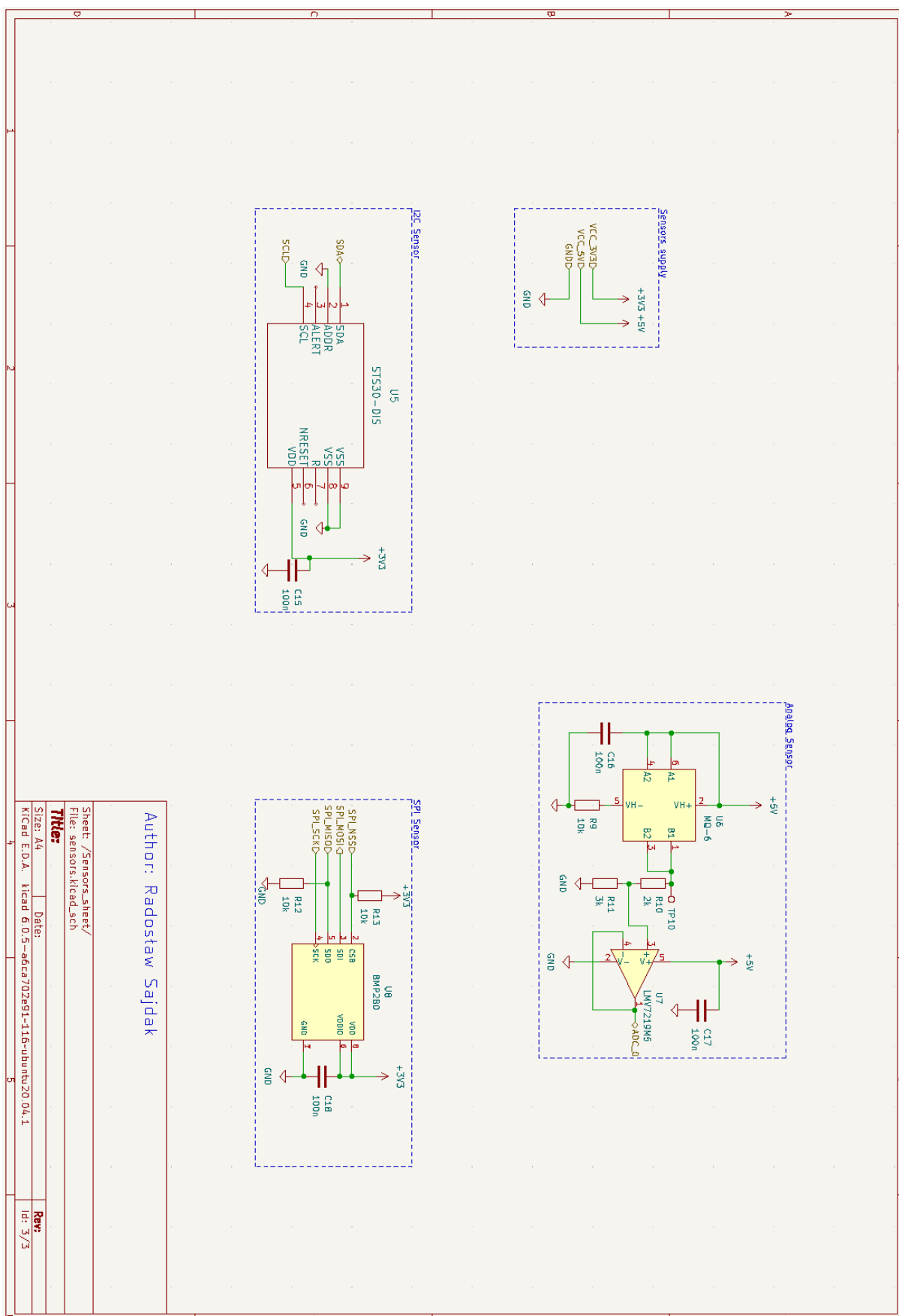
Kolejnym blokiem, jest schemat 2.2, zawierający w sobie wszystkie czujniki. Podobnie jak wcześniej, producenci w swoich dokumentacjach zalecają stosowanie kondensatorów, jak najbliżej zasilania układu, dla zapewnienia jego prawidłowego działania. W przypadku sensora działającego z użyciem SPI - BMP280 - zastosowano rezystor pull-down na linii MISO. Dzięki temu, gdy linia nie jest używana, zagwarantowany jest stan niski. Podobnie w przypadku linii NSS. Zastosowanie rezystora podciągającego do zasilania, pozwala zagwarantować, że układ nie będzie aktywny gdy nie jest to pożądane.

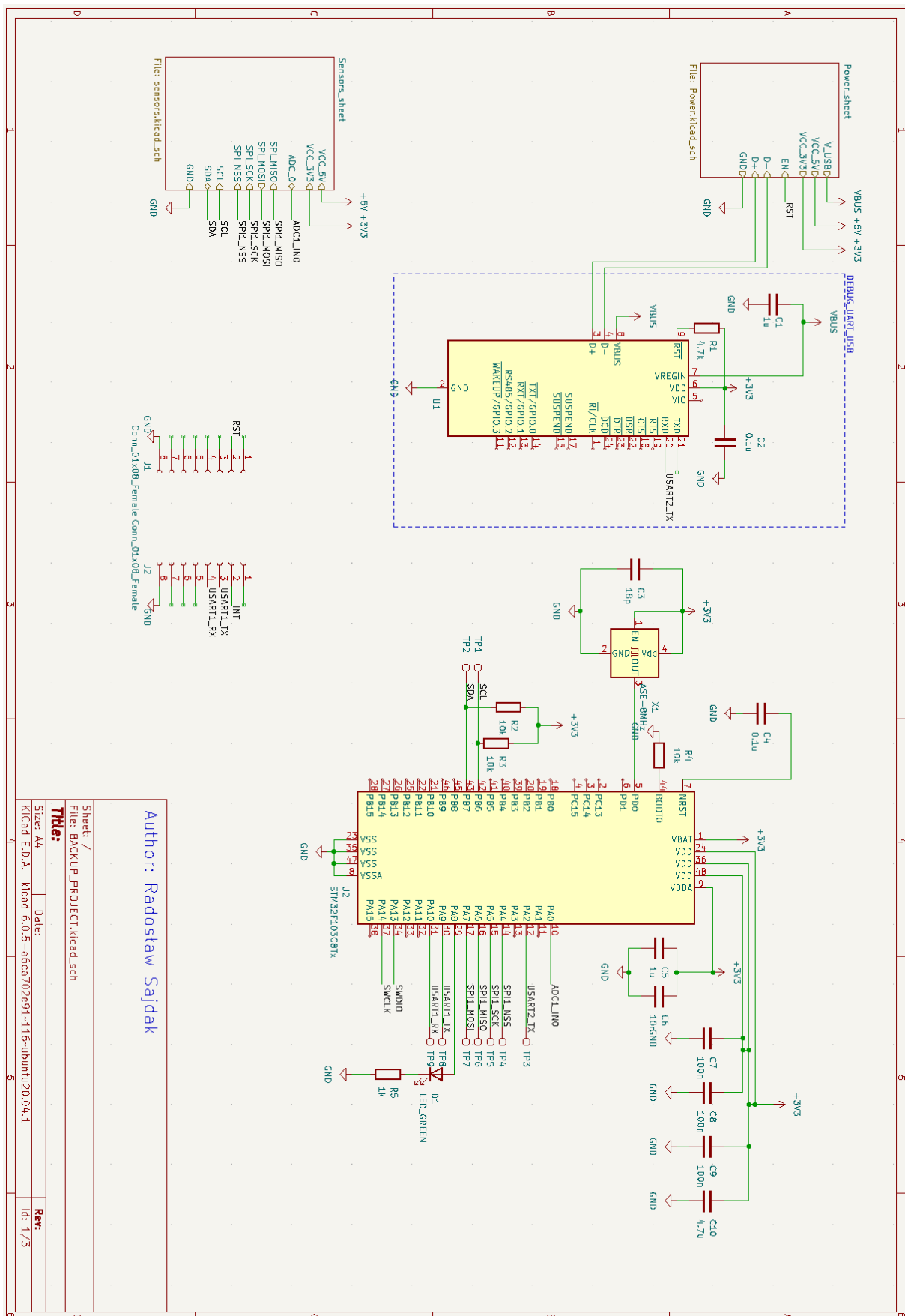
Wartym uwagi jest układ czujnika analogowego MQ2. Ze względu na zastosowany procesor, mierzone przetwornikiem napięcie, musi mieścić się w przedziale 0-3.6V. Ponieważ wybrany czujnik działa w zakresie 0-5V, konieczne jest zastosowanie dzielnika napięcia. W tym przypadku, układ rezystorów oraz czujnika, staje się źródłem prądu, który mógłby uszkodzić procesor. Z tego powodu, zastosowano wzmacniacz operacyjny w konfiguracji nieodwracającego wtórnika napięciowego. Wzmacniacz operacyjny, mający bardzo małą rezystancję wyjściową, stanowi w przybliżeniu źródło napięcia równe co do wartości spadkowi napięcia na R11.

Ostatnim, a zarazem najistotniejszym, jest schemat 2.3. Po jego lewej stronie, zaznaczono fragment odpowiadający za konwersję UART-USB. Wykorzystany układ konwertera to CP2102. Układ ten, pozwala obserwować logi mikroprocesora przy użyciu tego samego przewodu, którym zasilamy płytkę. W trakcie tworzenia schematu, rozważano również tylko wyprowadzenie testpointów, pozwalających na podejrzenie logów zewnętrznym konwerterem. Ponieważ jednak planowany jest również inny projekt, wykorzystujący wiele takich konwerterów, zdecydowano się na jego użycie w celach przede wszystkim edukacyjnych i testowych. Głównym zagadnieniem z nim z związanym, było użycie pary różnicowej, wymaganej dla prawidłowego działania USB.

Po prawej stronie schematu 2.3, widoczny jest blok mikroprocesora STM32F103C8. Zastosowano tutaj zewnętrzny generator o taktowaniu 8MHz, zastępując wewnętrzny zegar mikroprocesora. Istotnym zagadnieniem, wymaganym przez mikroprocesor według dokumentacji, jest montaż osobnych kondensatorów o wartości 100n przy każdym z pinów zasilania, możliwie jak najbliżej układu. Dla zapewnienia prawidłowego działania magistrali I²C, dodano rezystory podciągające linie do zasilania. Wszystkie piny posiadają też testpointy, mające ułatwić tworzenie oprogramowania dzięki szybkiemu wykryciu błędów w transmisji, a więc np. w zlutowaniu układu. Dodatkowo, na pinie 8, wyprowadzono LED. Zgodnie z przyjętymi przez zespół założeniami, wskazuje on gotowość układu do pracy, a więc przejście wszystkich kroków inicjalizacyjnych.

Wartym zaznaczenia jest tutaj fakt nie wyprowadzenia pinów SWDIO oraz SWCLK. Ponieważ są to piny wymagane tylko na etapie tworzenia oprogramowania, podjęto decyzję o ich niewykorzystaniu. Ważną w tym wypadku kwestią, był również brak miejsca na ścieżki, pozwalające na taki zabieg. Niemniej jednak, osoba składająca PCB, bez większych problemów była w stanie wlutować przewody programatora bezpośrednio do pinów mikroprocesora.

Rys. 2.3. Schemat połączeń konwertera UART-USB oraz mikroprocesora

2.1.2. Layout

Pokazać warstwy elektryczne. Zdjęcia wydrukowanych płytek. Jakie problemy się pojawiły (1 raz z Kicadem, więc np. okazało się, że domyślnie ścieżki ma całkiem szerokie. Podobnie viasy). Brak miejsca na wyprowadzenia SWD

2.1.3. Popelnione błędy oraz wykonane przeróbki

- Pokazać odcięcie LDO konwertera
 - Bramka wisząca w powietrzu
 - Zła przetwornica 5V ($V_{in} > V_{out}$)
 - Źle wsadzony mosfet. Pokazać możliwe przeróbki (OPAMP, rezystory, zdjęcia z prób i cięcie).
 - Bypass przetwornicy
 - Ręczne lutowanie SWD do procka
-

2.2. Oprogramowanie

2.2.1. Biblioteki peryferiów

Krótko opisać jakie były założenia przy tworzeniu peryferiów (rozbicie drzewka kodu dla porządku, ustandaryzowane kody błędów, osobne libki na wszystko itp.)

2.2.2. API

Założenia API. Jak działa, wrzucić grafy, listę komend(?), mechanizmy rejestracji komend jako coś, co pozwala łatwo rozbudować soft do innej aplikacji.

2.2.3. Niewykorzystane możliwości

Nie wiem, tutaj mógłbym może napisać że zrobiłem kozak timery, ale w sumie to nie wiadomo po co bo API jest bezobsługowe xD No i może o tym, że Mati nie wiadomo po co pisał na F4...

2.2.4. System kontroli wersji

IMHO spoko też napisać, o tym, że korzystaliśmy z tego gita mocno, dbaliśmy o porządek, robiliśmy review itp. To jednak zjadło kupę czasu.

3. Prezentacja działania

Wrzucić tutaj fotki z cutecoma i pokazać, że działa. Może jakieś zdjęcia że przed initem lampka nie świeci, a po świeci xD

4. Wnioski

No na pewno napisać, że inaczej bym PCBka zrobił. Że dużo było czytania dokumentacji, trzeba było sobie przypomnieć sporo z elektroniki, a i tak pojawiły się błędy. Na pewno, że 0805 są za duże. Że robienie review pomaga obu stronom czegoś się nauczyć. Że sensory na PCB muszą być przemyślane (MQ + temperatury). Że mimo tego, że N osób widziało schematy i layout, to błędy przeszły produkcję i dużo czasu straciło się na debug zasilaczami, oscyloskopami itp.. Ale trzeba też powiedzieć, że robiliśmy projekt 4fun i dużo się nauczyliśmy.

Bibliografia

- [1] MikroElektronika. *MikroBUS standard specification*.
- [2] USB organization. *USB 2.0 specification*.